

Bokmål

Faglig kontakt under eksamen: Øyvind Bakke
Telefon: 73 59 81 26, 990 41 673

TMA4295 Statistisk inferens

Lørdag 17. desember 2011 kl. 9–13

Hjelpemidler: Gult A5-ark med egne håndskrevne notater (stemplet av Institutt for matematiske fag), *Tabeller og formler i statistikk* (Tapir forlag), *Matematisk formelsamling* (K. Rottmann), kalkulator HP 30s eller Citizen SR-270X

Sensur: 17. januar 2012

I vurderingen teller hvert av de ti bokstavpunktene likt.

Alle svar skal begrunnes (f.eks. ved at mellomregning tas med eller ved henvisning til teori eller eksempler fra pensum).

Oppgave 1 La $X_1, X_2, \dots, X_n$ være uavhengige stokastiske variabler fra en poissonfordeling med parameter $\lambda > 0$, det vil si med sannsynlighetsmassefunksjon gitt ved $f(x) = \lambda^x e^{-\lambda} / x!$, $x = 0, 1, 2, \dots$. Vi vil undersøke noen punktestimatorer for $P(X = 0) = e^{-\lambda}$ basert på $X_1, X_2, \dots, X_n$.

- Finne sannsynlighetsmaksimeringsestimatoren $\hat{\theta}$ for $e^{-\lambda}$.
- Vis at Cramér–Raos nedre skranke for variansen av en forventningsrett estimator for $e^{-\lambda}$ er $\lambda e^{-2\lambda} / n$.

La $U_i = 1$ hvis $X_i = 0$ og $U_i = 0$ ellers, $1 \leq i \leq n$. En annen estimator for $e^{-\lambda}$, $\tilde{\theta} = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n U_i$, blir foreslått.

- Finne den asymptotiske relative effisiensen (ARE) av $\tilde{\theta}$ med hensyn på $\hat{\theta}$. Hvilken estimator foretrekker du?
- Vis at $\sum_{i=1}^n X_i$ er en komplett suffisient observator for λ . Finn den betingede forventningsverdien $E(U_1 | \sum_{i=1}^n X_i = m)$, der m er et ikkenegativt heltall. Vis at den unike beste (som har uniformt minimal varians) forventningsrette estimatoren for $e^{-\lambda}$ er $\theta^* = (1 - 1/n)^{n\bar{X}}$.
- Finne den eksakte variansen til $\hat{\theta}$ og til θ^* , og regn ut numeriske verdier av variansene når $n = 20$ og $\lambda = 1$. (Vink: Bruk momentgenererende funksjon til $\bar{X}$.) Er $\hat{\theta}$ forventningsrett?

Oppgave 2 La $X_1, X_2, \dots, X_n$ være uavhengige stokastiske variabler fra en fordeling som har sannsynlighetstetthetsfunksjon gitt ved $f(x) = 2\theta x e^{-\theta x^2}$ for $x > 0$ og $f(x) = 0$ ellers, der $\theta > 0$ er en parameter.

- Vis at $2\theta X_1^2$ er khikvadratfordelt med 2 frihetsgrader.
- Bruk den eksakte fordelingen til $2\theta \sum_{i=1}^n X_i^2$ for å finne et $1 - \alpha$ -konfidensintervall for θ .

I resten av oppgavesettet vil vi teste $H_0: \theta = \theta_0$ mot alternativet $H_1: \theta \neq \theta_0$. Anta $n = 50$ og teststørrelse $\alpha = 0.05$.

- Finne en test basert på den eksakte fordelingen under H_0 av $2\theta_0 \sum_{i=1}^n X_i^2$. For hvilke $\theta_0 \sum X_i^2$ vil H_0 forkastes?
- Finne en test basert på en tilnærmet fordeling under H_0 av $\theta_0 \sum_{i=1}^n X_i^2 / n$ ifølge sentralgrenseteoremet. For hvilke $\theta_0 \sum X_i^2$ vil H_0 forkastes?
- Finne en test basert på en tilnærmet fordeling under H_0 av sannsynlighetskvotetestobservatoren. For hvilke $\theta_0 \sum X_i^2$ vil H_0 forkastes? (Du kan bruke at $t - 50 \ln t = -143,7$ for $t = 37,39$ og for $t = 65,17$.)